

CD KLASSIEK

Paasmuziek zonder Bach
Christoph Graupner

Het mag ook eens anders met Pasen. Dit jaar dus geen Matteüs- of andere passie van Johann Sebastian Bach op deze plek. Er zijn tenslotte best nog andere puike andere werken die aansluiten bij de sfeer van de Goede Week of bij de vreugde van Pasen. Het muzikale erfgoed is zo rijk, dat er elk jaar weer ontdekkingen te doen zijn.

Zoals deze wereldpremière van de passiecantates van Christoph Graupner (1683-1760), door welke deze Duitse barokcomponist volgens ons niet lang meer een van Bachs minder bekende collega's zal blijven. Graupner werkte zowat zijn hele loopbaan als *Kapellmeister* aan het hof in Darmstadt, maar dat kwam omdat de graaf hem nooit liet gaan. Zo was hij oorspronkelijk zelfs eerste keuze voor het ambt van *Thomaskantor* in Leipzig, dus nog vóór Bach.

Vier letterlijk 'ongehooorde' passiecantates tonen aan hoe groot Graupners talent was. En toch is

dit slechts het topje van de ijsberg. Graupner schreef niet minder dan 1.400 cantates. Inhoudelijk zijn deze vier *Passionen* geen doorslagjes van die van Bach. Zij staan in zekere zin veeleer in de traditie van Telemann.

De spirituele toon is anders. Bij Graupner ligt het accent niet op het ondraaglijke lijden van Christus, want dat wordt veeleer overstraald door het licht van de Verrijzenis en dus de vreugde. Goede Vrijdag is al een beetje Pasen, zo lijkt deze componist te willen zeggen. Niet ons 'medelijden' is van tel, wel onze existentiële dankbaarheid voor het werk van God. Die inhoud wordt door Graupner krachtig in muziek vertaald, wat leidt tot een indrukwekkende prestatie vanwege de professionele (en internationale) zangers en zangeressen van het Anton Webernkoor Freiburg. Geen wonder dus dat alle solistische passages overtuigend door leden van dat koor worden gebracht. Een heuse ontdekking. (JC)

Christoph Graupner, *Wo gehet Jesus hin. Passionskantaten*, door het Anton-Webern-Chor Freiburg en het Ensemble Concerto Grosso onder leiding van Hans Michael Beuerle, Carus (distributie Codaex), 83.443, 22,50 euro.

CD RELIGIEUS

Goede Week
Jommelli en anderen

Niet minder dan zes cd's telt de box met muziek voor de Goede Week. Daarin vooral uitvoeringen met de bekende Franse contratenor Gérard Lesne en de orkesten Il seminario musicale en Europa Galante. Een heel programma dus, dat geen seconde verveelt. Uiteraard horen daarbij de klageliederen van de profeet Jesaja op de val van Jeruzalem. Deze lamentaties stammen uit de liturgische diensten waarbij een voor een de kaarsen werden gedoofd en men uiteindelijk in duisternis — vandaar *ténèbres* of *tenebrae* — eindigde.

Een cd bevat bijzonder ingetogen klagzangen van de Franse hofcomponist Michel Lambert, een

andere die van Niccolò Jommelli. Mag het gezegd dat die van de Napolitaan in pauselijke dienst iets opgewekter klinken?

Op de cd met cantates en motetten van Antonio Stradella wisselt echte dramatiek af met elegante zanglijn en ritmiek. Schitterend en tragisch tegelijk beelden de vele aria's van Antonio Caldara het lijdensverhaal uit. Overweldigende gevoelens van smart en verdriet worden door de muziek van nabij ondersteund.

De Noord-Duitser Johann Adolf Hasse belandde uiteindelijk via Dresden in Venetië. Een van de grondleggers van de Duitse opera, wat te horen is in het spannende oratorium over vier pelgrims op zoek naar het graf van de Heer. „De mens is immers niet meer dan een pelgrim onderweg”, besluit het koor. (JC)

Niccolò Jommelli, Michel Lambert, Antonio Stradella, Antonio Caldara & Johann Adolf Hasse, *Passione. Muziek in de Goede Week*, 6 cd's in box, Virgin records (distributie EMI), 50999 0279192 0, 22,50 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Onderscheiden volgens Ignatius

Mark Rotsaert

Mark Rotsaert, Vlaams jezuïet Men momenteel rector van de jezuïetengemeenschap van de gregoriaanse universiteit in Rome, specialiseerde zich in de geschriften van ordetichter Ignatius van Loyola. In zijn nieuwste boek biedt hij de lezer geen

inleiding in leven en werk van Ignatius, die in 1556 stierf, maar bestudeert hij aan de hand van originele teksten van de stichter van de jezuïeten de onderscheiding, het meest centrale begrip in diens spiritualiteit.

Tegelijk volgen we natuurlijk de man op zijn bijzondere levensweg. De Baskische militair en edelman bekeerde zich, trok zich terug als kluizenaar, maar belandde als veertiger uiteindelijk aan de universiteit van Parijs, waar hij met enkele medestudenten een groep religieuzen stichtte die zich na een lang proces van gemeenschappelijke onderscheiding aanbod aan de paus, waardoor de jezuïetenorde haar grondslag kreeg.

Het boek toont ons fragmenten van Ignatius' teksten uit de zestiende eeuw, ook uit diens geestelijke oefeningen en zogeheten autobiografie. Een van de teksten die Rotsaert opnieuw aan het daglicht brengt, is Ignatius'

geestelijk dagboek. Het beeld van een rationele en strenge religieus wordt danig bijgesteld. Het is een mystieke tekst, niet bestemd voor derden. Ignatius vertrouwt zijn diepste religieuze gevoelens toe aan het papier. We lezen over zijn twijfels, maar ook over zijn diepe ontroering. Bij het lezen past enige bescheidenheid, meent Rotsaert. We volgen Ignatius' eigen onderscheiding over hoe de jonge orde het thema armoede moet interpreteren. Twee dingen spelen op: een messcherpe zelfanalyse en een oneindig godsvertrouwen. We lezen in het rijke materiaal een oproep om biddende mensen te worden en aldus God in alle dingen te herkennen. (EDS)

Geestelijke onderscheiding bij Ignatius van Loyola, vertaald en toegelicht door Mark Rotsaert, Altiora, Averbode, 2012, 179 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 3173 484 9.

BOEK GEZONDHEID

Eten tegen kanker

David Kayat

Na roken is een ongezonde voeding de belangrijkste vermijdbare oorzaak van kanker. Kranten en bladen pakken om de

haverklap uit met wetenschappelijk bewezen adviezen. Maar welke daarvan werken echt? David Khayat, een Franse autoriteit op het vlak van kanker en kankerpreventie, vat dertig jaar onderzoek samen en reikt in dit boek eenvoudige voedingsadviezen aan, gebaseerd op het recentste wetenschappelijk onderzoek.

De adviezen kun je grotendeels met gezond verstand ook bedenken. Niet teveel eten, niet te veel suiker. Vlees kan, maar met mate. Hoogwaardige producten kopen, goedkope charcuterie vermijden, met de leeftijd kaas en zuivel verminderen. Kayat is geen radicaal. Rood vlees mag, als het van goede kwaliteit is en hormoonvrij, maar niet te fel laten doorbakken. Vis is goed, maar niet alle vis. Zalm en gekweekte vis zit vaak vol met zware metalen.

David Kayat is arts. Dat lees je in dit boek. Een glas rode wijn (met mate) mag best. Het is de overdaad die problemen veroorzaakt. En orgaanvlees mag ook wel eens. Groenten zijn een pluspunt in alle maaltijden. Eet verscheiden, wissel af en durf creatief te zijn. Er zit een heuse voedingsfilosofie achter dit boek. De reclame en de voedingsindustrie bepalen al te zeer wat we eten, waardoor onze voeding te rijk, te vet en te giftig is. We moeten terug onze tradities herontdekken.

En de absolute les om kanker te vermijden: stop met roken en ga meer bewegen. (EDS)

David Kayat, *Het echte antikankerdieet. In en onzin over voeding en kanker*, Lannoo, Tielt, 2012, 280 blz., 19,99 euro, ISBN 97 89 02094 046 6.

BOEK SAMENLEVING

Armoede groeit

Loïc Wacquant

De Franse socioloog Loïc Wacquant haalde twee jaar geleden de pers met zijn boek *Straf de armen*. De schrijver stelt vast, hoofdzakelijk op basis van onderzoek in de Verenigde Staten, dat het vooral de armen zijn die in de gevangenis beladen. Wacquant beschrijft scherp de relatie tussen het getto en de gevangenis. Volgens hem hebben ze beiden hetzelfde doel: de bestraffing van de armen en van zij die uitgesloten worden van de publieke ruimte. Wacquant beweert dat de oorzaak van die uitsluiting de afbouw van de welvaartstaat is en het falen van de politiek om een antwoord te bieden aan prangende sociale problemen. De politici, onbekwaam

om problemen zoals armoede en werkloosheid aan te pakken, installeren een strafstaat die door de middenklasse wordt toegejuicht. Dankzij de bekendheid die Wacquant oogstte, ligt nu een eerder boek uit 2008 voor in Nederlandse vertaling, *Paria's van de stad*. Daarin onderzoekt Wacquant het leven in 'achterstandswijken' in de Verenigde Staten en (vooral) Frankrijk. Zijn stelling is dat er de voorbije tientallen jaren een modernisering van de ellende plaatsvond. Naast de overgang naar een diensteneconomie is ook de armoede van gedaante veranderd. Armoede is vandaag te situeren in stedelijke wijken die gemeden worden en waar sociale isolatie, werkloosheid en criminaliteit hand in hand gaan.

Voorals in de VS en Engeland blijkt dat fenomeen sterk. In de West-Europese landen is dat minder het geval, omdat de socialisme/christendemocratische verzorgingsstaat voorzorg in allerlei 'vluchtheuvels'. Toch zijn er ook bij ons dergelijke wijken, waar vooral migranten en leefloners wonen.

De armoede groeit. De nieuwe marginaliteit is vandaag meteen te herkennen: daklozen in stations, bedelende gezinnen, een hernieuwde vraag naar gaarkeuken en opvangthuizen. Die uitsluiting gaat ook gepaard met rellen en kleine criminaliteit, tegen

dewelke hard wordt opgetreden. Wacquant wijst naar de onvoorstelbare stijging van de gevangenisbevolking de afgelopen jaren in alle Europese landen en de oververtegenwoordiging daarvan met mensen met een vreemde afkomst.

Nee, je wordt niet vrolijk van dit boek. Het interessante is dat de auteur zich niet neerlegt bij goedkope uitspraken. Hij zoekt naar oorzaken. Zijn basisgedachte: de nieuwe stedelijke marginaliteit is niet het gevolg van economische achterstand of van verval, maar van een toenemende ongelijkheid in de context van snelle economische vooruitgang. Automatisering heeft laaggeschoolde banen haast volledig doen verdwijnen, alleen de overheid voorziet er nog in. Bovendien groeit het aantal 'werkende armen', mensen die wel een baan hebben maar geen menswaardig loon. Dat wrekt zich op de komende generaties. Enige troost is dat er in Europa eigenlijk geen echte getto's bestaan zoals in de Verenigde Staten. De achterstandswijken zijn ook bij ons cultureel zeer gemengd. (EDS)

Loïc Wacquant, *Paria's van de stad. Nieuwe marginaliteit in tijden van neoliberalisme*, Epo, Berchem, 2012, 381 blz., 26,50 euro, ISBN 978 94 91297 21 2.